

POSTANOWIENIE

Dnia 26 października 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 26 października 2016 r.,

sprawy **J. W.**

uniewinnionej od popełnienia czynu z art. 233 § 1 k.k. w zb. z art. 234 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

z powodu kasacji wniesionej przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego od wyroku Sądu Okręgowego w P.

z dnia 27 kwietnia 2016 r.,

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w P.

z dnia 7 listopada 2014 r.,

p o s t a n o w i ł

1. oddalić kasację, jako oczywiście bezzasadną,

2. obciążyć oskarżyciela posiłkowego P. A. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w P. wyrokiem z dnia 7 listopada 2014 r. w sprawie II K .../12, uznał J. W. za winną, tego, że w dniach 26 kwietnia 2010 r., 6 maja 2010 r., 14 maja 2010 r., 1 czerwca 2010 r., 14 września 2010 r., 27 grudnia 2010 r., i 24 stycznia 2011 r. w M. oraz w dniach 17 marca 2010 r., 29 września 2010 r., 12 października 2010 r., 29 listopada 2010 r., 14 grudnia 2010 r. i 30 grudnia 2010 r. w P., w toku prowadzonego postępowania przygotowawczego Ds. .../10 Prokuratury Rejonowej w M. oraz w dniach 21 czerwca 2011 r., 1 lipca 2011 r. 15 lipca 2011 r., 23 sierpnia 2011 r., 19 września 2011 r. i 20 września 2011 r. w P., w trakcie

trwającej przed Sądem Okręgowym w P. rozprawy w sprawie II K .../11, działając w ramach z góry powziętego zamiaru, będąc uprzedzona o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań, złożyła zeznania, mające służyć za dowód w postępowaniu o sygn. akt Ds. .../10 Prokuratury Rejonowej w M. oraz w toku postępowania sądowego, toczącego się przed Sądem Okręgowym w P. o sygn. akt II K .../11, w których fałszywie oskarżyła o popełnienie czynów zabronionych D. S., B. R., B. M., R. A. i P. A. w ten sposób, że zeznała, że przemocą i groźbą pozbawienia życia jej osób najbliższych została pozbawiona wolności na czas dłuższy niż siedem dni, a następnie zmuszona do uprawiania prostytucji przez D. S., B. R. i B. M., a następnie przemocą wielokrotnie została doprowadzona do obcowania płciowego przez R. A., a także przemocą, połączoną z działaniem ze szczególnym okrucieństwem została doprowadzona do obcowania płciowego przez P. A., w sytuacji gdy opisane przez nią zachowania nie miały miejsca, a przeprowadzone postępowanie sądowe wykazało, iż pracę w charakterze osoby do towarzystwa podjęła z własnej woli, nie była pozbawiona wolności i dobrowolnie świadczyła usługi seksualne, tj. o czyn z art. 233 § 1 k.k. w zb. z art. 234 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i na podstawie art. 233 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył jej karę 2 lat pozbawienia wolności, warunkowo zawieszając jej wykonanie na okres 5 lat próby; na podstawie art. 46 § 2 k.k. Sąd zasądził od oskarżonej J. W. na rzecz pokrzywdzonych nawiązkę tytułem zadośćuczynienia za doznane krzywdy w określonych kwotach.

We wniesionej na korzyść oskarżonej apelacji obrońca zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

„I. mającą wpływ na treść wyroku obrazę przepisów postępowania, a mianowicie:

1) obrazę art. 2 § 2, 7, i 410 k.p.k. wskutek poczynienia aktualnie zupełnie dowolniej oceny dowodów, dowolnych ustaleń faktów - niekorzystnych dla oskarżonej, co przejawia się w zupełnie dowolnej ocenie zeznań J. W., w zakresie wskazywanych przez nią, a mających mieć miejsce prawnych zachowań, w sytuacji gdy szczerze wskazała ona, iż zeznała nieprawdę jedynie w zakresie jej

zatrudnienia i posiadania telefonu komórkowego, konsekwentnie potwierdzając pozostałe składane depozycje;

2) obrazę art. 2 § 2, 7, i 410 k.p.k. wskutek zupełnie dowolnej konstatacji - jedynie na podstawie zeznań K. P. - o „braku skrzywdzenia” J. W., w sytuacji, gdy w tym zakresie szczegółowo na etapie postępowania przygotowawczego i sądowego w sprawie II K .../11 Sądu Okręgowego w P. wypowiadali się biegli - ów fakt pokrzywdzenia dostrzegając.

3) obrazę art. 2 § 2, 7, i 410 k.p.k. oraz art. 193 § 1 k.p.k. w zw. z art. 366 § 1 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k. i art. 9 § 1 k.p.k. wskutek poniechania przeprowadzenia dowodu z opinii biegłych psychiatrów na okoliczność możliwości określenia stanu umysłowego i psychicznego oskarżonej w dacie składania przez nią zeznań w sprawie II K .../11 Sądu Okręgowego w P. - co miało zasadnicze znaczenie dla możliwości przypisania oskarżonej winy.”

II. w konsekwencji powyższych uchybień zarzucił „błąd w ustaleniach faktycznych mający istotny wpływ na treść wyroku, poprzez aktualnie przedwczesne ustalenie, iż oskarżona popełniła czyn jej przypisany wyrokiem umyślnie z zamiarem bezpośrednim, albowiem wobec braku stosownej opinii biegłych psychiatrów w tym zakresie ustalenia takiego dotąd odpowiedzialnie nie sposób poczynić - a konsekwencji przypisać oskarżonej winę.”

Niezależnie od powyższego i z ostrożności obrońca podniósł także zarzut rażącej niewspółmierności „orzeczonych wobec oskarżonej na zasadzie art. 46 § 2 k.k. nawiązek na rzecz pokrzywdzonych, skoro nie uwzględniających - przy określaniu ich wymiaru - także sytuacji rodzinnej i majątkowej oskarżonej”.

W następstwie tych zarzutów obrońca wniósł o:

1. uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w P.,

2. ewentualnie „z ostrożności obrończej” wniósł o zmianę wyroku w zakresie orzeczonych nawiązek i orzeczenie na rzecz pokrzywdzonych nawiązek przy uwzględnieniu także sytuacji majątkowej i rodzinnej oskarżonej J. W.

Sąd Okręgowy w P., po rozpoznaniu wniesionej przez obrońcę oskarżonej apelacji, wyrokiem z dnia 27 kwietnia 2016 r., sygn. V Ka .../15, zmienił zaskarżone orzeczenie i uniewinnił oskarżoną J. W. od popełnienia zarzucanego jej czynu.

Z rozstrzygnięciem tym nie zgodził się pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego P. A. i we wniesionej na niekorzyść kasacji, zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego w całości, podniósł zarzut rażącej obrazę prawa materialnego, która miała wpływ na treść zaskarżonego wyroku, tj. „art. 28 k.k., poprzez jego zastosowanie i przyjęcie, iż w chwili popełnienia zarzucanego oskarżonej czynu znajdowała się ona pod wpływem błędu co do okoliczności stanowiącej znamię czynu zabronionego i tym samym brak jest możliwości przypisania jej winy umyślnej w zakresie składania fałszywych zeznań i fałszywego oskarżenia o popełnienie czynów zabronionych w sytuacji, kiedy z wniosków końcowych opinii sądowo- psychologiczno - psychiatrycznej z dnia 28.12.2015 roku sporządzonej na zlecenie Sądu Okręgowego w P. w skarżonej sprawie, szeroko cytowanej w treści uzasadnienia skażonego wyroku - wynika, iż u oskarżonej nie występują zaburzenia psychiczne, które mogły mieć wpływ na jej zdolność rozpoznania znaczenia zarzucanego jej czynu i zdolność pokierowania swoim postępowaniem.” W konkluzji pełnomocnik wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi odwoławczemu.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o jej oddalenie, uznając ją za oczywiście bezzasadną.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście bezzasadna w rozumieniu art. 535 § 3 k.p.k. Zgodnie z treścią art. 519 k.p.k., kasacja może być wniesiona od prawomocnego wyroku sądu odwoławczego kończącego postępowanie, a zarzuty kasacyjne nie mogą wprost kwestionować ustaleń faktycznych, bowiem kasacja może być wniesiona tylko z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia (art. 523 § 1 k.p.k.).

Oczywista bezzasadność wniesionej kasacji wynika z tego, że zarzut obrazy prawa materialnego ma charakter pozorny, bowiem w istocie sprowadza się on do kwestionowania ustaleń faktycznych, czego – w świetle art. 523 k.p.k. – w kasacji czynić nie można. Obraza prawa materialnego może polegać na jego błędnym zastosowaniu lub niezastosowaniu albo na jego błędnej wykładni. W realiach rozważanej sprawy wykładnia normy związanej z zastosowaniem art. 28 k.k. nie jest kwestionowana. Skarżący wskazuje natomiast, że w sprawie doszło do obrazy wskazanego przepisu przez jego zastosowanie. Zarzut obrazy prawa materialnego nie może łączyć się z kwestionowaniem ustaleń faktycznych. Podniesiony w kasacji zarzut mógłby zostać uznany za trafny jedynie wówczas, gdyby skarżący wykazał, że na gruncie niespornych ustaleń faktycznych zastosowanie wynikającej z art. 28 k.k. konstrukcji prawnej było błędne. Tymczasem skarżący nie zgadza się z przyjętą konstrukcją błędu co do znamion czynu zabronionego kwestionując ocenę opinii sądowo – psychiatrycznej, a w konsekwencji poczynione na jej podstawie ustalenia faktyczne. Dowodzi tego nie tylko treść zarzutu, ale także jego rozwinięcie znajdujące się w uzasadnieniu kasacji. Warto przy tym zauważyć, że zgodnie z art. 536 k.p.k. Sąd Najwyższy rozpoznaje kasację w granicach zaskarżenia i podniesionych zarzutów, co oznacza, że doszukiwanie się w nadzwyczajnym środku zaskarżenia, zwłaszcza wywiedzionym na niekorzyść oskarżonego, innych argumentów niż te, które wynikają z zarzutu i jego uzasadnienia, nie jest dopuszczalne.

Na marginesie, odnosząc się do wywodów poczynionych przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego zauważyć należy, że w uzyskanych w sprawie opiniach biegłych wskazano z jakiego powodu oskarżona J. W., podczas przesłuchań, konsekwentnie i wielokrotnie przedstawiała obiektywnie nieprawdziwą wersję wydarzeń. Nie ulega również wątpliwości, że z opinii wynika, iż nie wykazywała ona zaburzeń psychicznych, które mogłyby mieć wpływ na zdolność rozpoznania znaczenia zarzecznego jej czynu i zdolność pokierowania swoim postępowaniem. Uwadze skarżącego uszło, że u oskarżonej zdiagnozowano występowanie Zespołu Stresu Pourazowego, będącego rodzajem zaburzenia lękowego, który pojawia się po przeżyciu traumatycznego wydarzenia (jest zaliczany do zaburzeń nerwicowych, a więc niepsychotycznych, co oznacza, że nie

jest to choroba psychiczna). Wnioski opinii z zakresu psychiatrii i psychologii sporządzonej na potrzeby postępowania w sprawie o sygn. akt II K .../11, w której J. W. występowała w charakterze pokrzywdzonej, potwierdziły również biegłe sporządzające opinię na zlecenie Sądu odwoławczego rozpatrującego tę sprawę (swoje stanowisko i wnioski końcowe podtrzymały na rozprawie apelacyjnej – k. 1270-1276, tom VI). Wskazały one, iż Zespół Stresu Pourazowego zaliczany jest do zaburzeń nerwicowych. Jest to zespół objawów klinicznych, który pojawia się w przypadku narażenia na stresor o dużym, nasileniu, tzn. taką sytuację stresową, która znajduje się poza skalą zwykłego codziennego doświadczenia. Biegłe z zakresu psychiatrii sądowej D. K. i I. M. jednoznacznie stwierdziły, że ten stan psychiczny oskarżonej w odniesieniu do czynu nie znosił, ani nie ograniczał jej zdolności rozpoznania znaczenia czynu i zdolności pokierowania swoim postępowaniem. W ocenie tych biegłych, którą podzielił Sąd II instancji, świadczenie usług seksualnych przez oskarżoną w agencji towarzyskiej mogło być uznane przez nią za stresor, ponieważ było to sprzeczne z jej dotychczasową postawą życiową, z prezentowanymi przez nią normami, zasadami wychowania i prezentowaną przez oskarżoną religijnością. Z kolei biegła psycholog M. G., również opiniująca oskarżoną, stwierdziła, iż jej stan, tj. wspomniany zespół stresu pourazowego, mógł przyczynić się do uruchomienia przez nią mechanizmów obronnych osobowości. Wspomniane mechanizmy są nieświadomymi technikami, sposobami radzenia sobie z napięciami i lękiem. Zdaniem biegłej, zachowanie opisane w akcie oskarżenia można wyjaśnić działaniem mechanizmów obronnych osobowości.

Pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego nie przedstawił żadnych dowodów wskazujących na wystąpienie w opinii braku jej wiarygodności, spójności i logiczności. Na rozprawie apelacyjnej brał czynny udział w przesłuchaniu biegłych, zaś przed zamknięciem rozprawy nie zgłaszał żadnych wniosków w tym przedmiocie (k.1269-1276, tom VI).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

kc